

זיקהל דוד

שבת שובה - גמר חתימה טובה

שבת שובה

שבת של ימי התשובה כלול משבתות של כל ימות השנה, ויכול לתקן כל אשר פגם בשבת. **דרשות התם סופר ח"ג דף מ' טו"ב ד"ה א"נ** ידוע דשבת בראשית ושבת הגדול ושבת שובה הם בחינה אחת, והם כוללים כל שבתות השנה, בבחינת רת"ס, כי שבת בראשית הוא בתחילת השנה, ושבת שובה בסוף השנה, ושבת הגדול באמצע השנה.

הגדש"פ שיח אבות קודינב

אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וגו', פירוש הרה"ק מריזין זי"ע שאם האדם מקבל על עצמו בשבת תשובה לשוב בתשובה שלימה, והיינו 'אם תשיב משבת רגלך', אם תשוב מהרגילות שלך, אזי 'עשות חפצך ביום קדשי', הקב"ה מבטיח לו אני אעשה את חפצך במחילת העוונות, ביום קדשי היינו ביום הקדוש.

בכל שנה שבת זה אחר ראש השנה, היום הרת עולם שבו נברא אדם הראשון, שבת זה נקרא 'שבת שובה' לרמז כמאז שהיה בשבת הראשון, ושבת הראשון בו כח כל השבתות, כמו ראש השנה כח כל השנה, להעיד שזמן תשובה בכל רגע כמו צריכים למנות א' בשבת ב' בשבת, שבכללם כח 'שבת', והשבת כח 'תשובה' והכל חד, וזה דרשת חז"ל [שבת ק"ח]. כל שומר 'שבת' מחל לו.

מה שאנו קורין לשבת זו שבת תשובה אי משום שהוא ימי תשובה, הלא באמת כל שבתות מסוגלים לתשובה כמו שכתוב 'אם תשוב', גם אמרו שבת בו תשוב.

ונראה לי כמו ששמעתי מהרבי מקאצק זי"ע על ידי שני דברים יכולין להושיע בכל טוב אפילו לביאת משיח, והוא ישוב הדעת ומנוחה כשה"כ [ישעי' ל' ט"ו] בשובה ונחת תושעון וזו שבת שובה, כי על ידי שבת זה נוכל לבוא לישוב הדעת ומנוחה.

שבת זו נקרא שבת תשובה, י"ל על פי המובא מהאריז"ל שכל יום מעשרת ימי התשובה מתקן את יומו, היינו שיום א' מעשרת ימי תשובה מתקן מעשיו שבכל יום א' מימות השנה, וכן הלאה, ואם כן השבת מתקן את כל שבתות השנה, והנה ענינו של שבת הוא 'וקראת לשבת עונג' רצונו לומר שכל העונג שלך יהיה רק משבת ולא מענינים חומריים, ואם לא היה בבחינת זו בכל שבתות השנה צריך לתקן זאת בשבת זו על כל השבתות שלא קבל בשמחה ועונג כראוי וכנכון.

רמזו רז"ל בצחות לשונם שקראו לשבת שבין כסא לעשור 'שבת תשובה', י"ל דאיתא בתיקונים דבחול ישראל הם במדרגת עבד, ובשבת הם במדרגת בן, ע"כ באו לרמז דהתשובה מעליא היא השב מאהבה המזכה לעושיה לשם בן, והיינו שבת תשובה דצריך שתהיה התשובה דומיא דשבת דהם במדרגת בן.

השבת שבין ראש השנה ליוה"כ נקרא שבת תשובה, י"ל דאיתא בירושלמי [שבת פ"א ה"ג] שא"ל רבי חייא לרב ששבעה ימים יאכל חולין בטהרה ואיתא [או"ח סי' תר"ד] שהכוונה על שבעה ימים שבין ר"ה ליוה"כ הגם שבכל השנה אינו אוכל חולין בטהרה בשבעה ימי' אלו יחמיר על עצמו ומזה למדו הפוסקים להחמיר בז' ימי' אלו בפת עוכ"ם וכדומה.

והנה בודאי לא במקרה בא זה שיש בין ראש השנה ליוה"כ שבעה ימים דייקא, וכתב האר"י הקדוש שבכל יום יתקן מה שפגם בכל השנה באתו יום כגון ביום ראשון לשבת יתקן כל יום ראשון בשבת מכל השנה וכן בכל יום ויום.

ולפי"ז ביום שבת קודש שבין ר"ה ליוה"כ צריכין לתקן מה שפגמו

בכבוד השבת בכל השנה, ומעתה יובן היטב כי לכך נקרא 'שבת תשובה' לפי שביום הזה החיוב לשוב בתשובה על מה שעברנו בענין שבת בכל השנה. משמרת אלעזר עשרת הימים אות מ"ח

טעם שקדמוניו קראו יום זה שבת תשובה, רמזו בזה שאם בעל תשובה ישמור שבת כתקונו אז תהיה תשובה ובלעדי שמירת שבת תשובתו נשאר מעל ויגע לריק דבשמירת שבת מגרש כח הטומאה מפנימיותו וחצוניותו והוי כמקיים כל התורה כולה ואז יקרא תשובה, ואם לאו מלבד דאכתי פשו כחות הטומאה מלגיו ומלבד עוד כה דמחלל שבת כעובר על כל התורה ולכן קורין ומקרינן שבת תשובה לעורר לבן של ישראל כגדולת יקר תפארת השבת כדאמרן. לחם מן השמים

טעם על שנקרא שבת שובה, הגם שלפי פשוטו ידוע על שם שאומרים הפטרה שובה ישראל בו ביום, אך י"ל ג"כ שמרמז על העתיד, שיהיה יום שכולו שבת, וע"ז קורין אותו שבת שובה, היינו תיכף בצאת השבת חוזר ושב תיכף שבת, ולא יהי כלל בחינת חול באמצע, רק יום שכולו שבת וק"ל.

שבת רגליך

בימי ילדותי ראיתי בספר אחד מתלמידי בעל שם טוב זי"ע בפירוש הפסוק 'אם תשיב משבת רגליך עשות חפצך ביום קדשי', דהנה שבת רגליך הוא שבת תשובה ונקרא כן משום שהוא בין הרגלים דבין יום הכיפורים לסוכות יכול להיות שלא יחול בו שבת, כגון אם חל יום הכפורים ביום שבת קודש או ביום ב' דאז יחול חג הסוכות ביום ה' או ביום שבת קודש ולא יהיה שבת באמצע, ושבת חול המועד אינו נקרא שבת רגליך דחול המועד הוא בעצמו גם כן רגל, וגם יכול להיות שלא יחול כלל שבת חול המועד כשחל יום הכיפורים ביום ב' כנ"ל, אבל בימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים לא ימלט שלא יהיה בו שבת קודש, דהלא הוא עשרה ימים, לכן נקרא שבת זה שבת רגליך.

וזהו פירוש הפסוק 'אם תשיב משבת רגליך' דהיינו שתעשה תשובה בשבת שובה, אז 'עשות חפצך ביום קדשי', פירוש שימלא ה' משאלות לבך ביום הכיפורים עתה"ה.

ואמר רבינו שיש לפרש בזה גם המשך הפסוק 'וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד', דלכאורה לפי הנ"ל היינו צריכים להתענות בשבת תשובה, ובאמת מבואר בספר מגיד משרים דבשבת זה לא יאכלו בשר, אבל אנחנו לא ראינו כן מאבותינו ורבותינו הקדושים, אלא על כרחך צריכים אנחנו לומר דלכבד השבת במאכל ובמשתה הוא גם כן מצוה, ובפרט אם אוכלים בעבור כח לעבודת הש"י.

וזהו יש לפרש דהנה קדוש ה' מכובד הוא קאי על יום הכיפורים, דמפסוק זה דרשו חז"ל כבדהו בכסות נקיה, וזהו וקראת לשבת עונג, דהיינו אם תכבד את השבת זו במאכל ובמשתה הוא כל כך גדול כמו לקדוש ה' מכובד פירוש, כמו תענית ביום הכיפורים. **סדר שנה אחרונה מונקאטש**

שבת הראשונה

שבת וראש השנה הזמן מסוגל לקבלת עומ"ש, והגיד כ"ק אאז"ל מהשפ"א זי"ע על [דברים ל' י"ד] כי קרוב אליך [כו'] בפך ובלבבך לעשותו בפך, זה ר"ה תפלה, 'ובלבבך', זה יו"כ ולבבו יבין, ואולי הרמז, כי קרוב אליך זה השבת, דאי' אנו בעינין למהוי קרוב למלכא לקבלת עול מלכות שמים, בשבת יש התקרבות, ואם מים התחתונים בוכים אנו בעינין למהוי קרוב למלכא בוודאי בני' למדו זה להתקרב להש"י, כדאי' בקול שמחה הבינה

זיקהל דוד

יום הכיפורים - גמר חתימה טובה

תגדל מהמעשה, בינה, ולבבו יבין, תגדל מן המעשה, ר"ה זה היום תחלת מעשיך, והשבת מסייע, וזה שמסיים שם, כתיב [ירמ' ל"א ב'] מרחוק ה' נראה לי זה סוד ר"ה, הרמז על התקרבות ע"י כח השבת, כי קרוב אליך הדבר מאד, מקודם פ"ך ולבבך, והשבת הראשון, אולי הרמז על אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון, זה הרמז על בטול יצר הרע בשבת הזה.

קול שמחה, מועדים

יום הכיפורים הוא השבת של עשרת ימי תשובה

כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה אמר שכמו שיום השביעי הוא שבת של ששת ימי המעשה, כן יוה"כ הוא שבת של עשרת ימי תשובה, שכל ימי התשובה מתפללין עבור עצמם וביוה"כ בלתי לה' לבדו היינו לצורך גבוה. **ויראה** לי לומר עוד שהוא שביתה מכל רצונות פרטיים, רק כדמיון האש שמתנענעת למעלה למקום שרשה, כן ביוה"כ צריך לבטל כל הרצונות הפרטיים רק כמ"ש (תהלים מ' ב') קוה קויתי ה', (שם ק"ל ה') קויתי ה' קוטה נפשי, ומה שמתפללים על דברים פרטיים כגון בני חיי ומזוני, הוא רק להסיר המניעות הטורדות מלהכלל באור האלקי ולדבק לשרשו, אבל כל הכוונה היא עצם האהבה.

ומטעם זה יש לומר הענין דאיתא (מדרש משלי ט') שיוה"כ וכן פורים אינם עתידים ליבטל לעתיד לבוא אפי' למאן דס"ל (גדה ס"א): מצוות בטילות לעת"ל, דהטעם שהמצוות בטילות לעת"ל משום דאז לא תהי' דביקות אלקית באמצעות המצוות, שהן פרטים כענין פסח מחמת יציאת מצרים, ורוב מצוות התורה זכר ליציאת מצרים, ושבעות בשביל מתן תורה שהוא ג"כ בשביל דבר פרטי, אלא שאז תתגלה עצם האהבה בכללות לא אהבה בשביל דבר, וע"כ יוה"כ שהוא ג"כ אהבה עצמית לא יבטל לעת"ל, וכן פורים שהדור קבלוה בימי אחשוורוש בשביל אהבת הנס, היינו שבאו לעצם האהבה, ובטלו כל מודעות שהרי לא קבלו לא מפאת יראת העונש ותקות השכר, רק מצד עצם האהבה, ע"כ לא יתבטל לעת"ל.

והנה שבת צריכה הכנה כמ"ש (שמות ט"ז ה') והכינו את אשר יביאו, ויוה"כ נמי איקרי שבת, וגם העינוי שבו נקרא שבת ע"כ צריך נמי הכנה, וזהו (ברכות ח'): רל האוכל בתשיעי וכו' פירש"י הכינו עצמכם לעינוי המחרת, והנה כמו שהוא בגשמיות כן הוא ברוחניות, שבעיה"כ יש לאדם להכין את לבו לעצם האהבה כנ"ל, ולפשוט ממנו כל שמחשבות של צרכי עצמו, והמחשבות הן לבושי הנפש, וזה הרמז בטבילת עיוה"כ שכמו בטבילה צריך להסיר כל דבר החוצץ בטבילה, כן צריך לפשוט מעליו המחשבות של צרכי עצמו בכלל, ולהלהיב את לבבו רק בעצם האהבה כנ"ל.

שם משמואל ערב יום הכיפורים שנת תרע"ב

יום הכיפורים הוא השבת של הימים טובים

יום כפורים הוא יום אחד קדוש בשנה ומתחלת המסכת בלשון שבעת ימים ע"ש הקדושה כי ה' קדוש בכ"מ וקדושת יום הזה בגדר ה' כקדושת יום השבת ויוה"כ נקרא שבת שבתון כמו השבת משא"כ שאר יו"ט שלא נקראו רק שבתון, וזה שנתן לנו הש"י ימים טובים ששה, דהיינו ר"ה יום א' ושני ימים סוכות ושני ימים פסח ויום א' שבועות, שהם קצת בדמיון ימי החול שמותר בהן מלאכת אוכל נפש, ונתן לנו יו"ט יום ז' יוה"כ שהוא בדמיון קדושת השבת שאסור בכל מלאכה, וכמו שהשבת דוגמת עוה"ב כן הוא יום הכיפורים ויותר ממנו שיוה"כ אין בו לא אכילה ולא שתיה דוגמת עוה"ב וגם הוא יום א' שאין כח בשטן לקטרג כמ"ש השטן

גימטריא שס"ד וזהו כמו עוה"ב שאין בו שטן.

ובענין זה ניחא מה שאמר הכתוב בשבת ובכל המועדים מקרא קודש שנדחק בזה התרגום מלשון מקרה והזדמן ורש"י פי' קרא אותו קודש לאכילה ולשתיה וכסות עכ"ל, זהו הפירוש אינו ביוה"כ דאסור באכילה ושתיה ולענין שינוי כסות בפ' כל כתיב יליף ליה מדכתיב ביוה"כ ולקדוש ה' מכובד זה יוה"כ כו' כבדהו בכסות נקיה אמאי לא יליף מקרא דכתיב באורייתא מקרא קודש גבי יוה"כ גם הרמב"ן שפירש בפרשת אמור שהוא מלשון אסיפה כמו קרואי העדה הוא דחוק.

ונראה לפרש שקראן מקרא קודש ע"ש כי השבת וכל המועדות נקבעו על יסוד סוד האותיות שם הקודש והיינו מקרא של אותיות משמו הקדוש שהוא שם הוי"ה והן אותיות אהוי"ה שהם בשם אהיה אשר אהיה ובשם י"ה ובשם המיוחד של ד' וכמ"ש אבן עזרא בחידתו על קדושת אלו אותיות אהוי"ה והם מורים על קדושת המועדים שבתשרי אל"ף רמז על קדושת ר"ה שהוא א' בחדש יו"ד היא רמז על קדושת יוה"כ שהוא י' בחדש ה"א רמז על קדושת חג סוכות שהוא ביום ה' אחר יוה"כ וי"ו רמז על קדושת הושענא רבה שהוא ביום ו' אחר יום ראשון של סוכות וכל מספרם כ"ב רמז על קדושת שמיני עצרת וכדאמר' פ' החליל פר יחידי בשמיני למה כנגד אומה יחידה משל למלך בשר ודם כו'.

יום הקדוש

הנה תמצא גם בתורה שבעל פה, המסכתא המדברת מענין מצות היום לא נקרא שמה על שם היום יום הכיפורים [כאניך שבת, פסחים, ראש השנה, סוכה, רק נקרא יומא, להורות קדושת היום הוא ממקום נעלם ראוי להסתירו, על כן מנהג אנשי מעשה שלא להזכיר שמו כל כך בפשיטות באיזה דברים, רק כשמזכירים מענינו לאיזה הצטרכות קוראים אותו סתם יום הקדוש, ודי בזה למשכיל. **בני יששכר, מאמר חודש תשרי מ"ח אות ב'** יש לומר טעם שהמסכתא יומא נקראת בשם 'יומא' מפני שאותו היום הוא כולו יום שעומדים בתשובה ומעשים טובים לילה ויום, משא"כ כל השנה עוסקים בחשך והיום הוה לילה.

עץ חיים פירוש על משניות, דרשות חתם סופר לר"ה דף ו' טו"ב

יום הכיפורים

יום הקדוש הוא מלך על כל ימות השנה, וסימנך [גיטין ס"ב]. כופלין שלום למלך, ב' פעמים שלו"ם בגימטריא שבת"ן. **שארית מנחם ידוע** שיש עולם שנה נפש, והנה בשנה יוה"כ הוא בחינת נשמה, ולכן הוא מוכן לכפרה, כי על ידי זה שעצם ישראל ונשמתם הוא מובדל מכל רע הוא הכפרה. **יקר מפז פ' אחרי ד"ה במדרש בזאת** יום הכיפורים הוא יום עליון וקדוש בקדושת מעלה על כל השנה ומובחר שבכולם לקדושה שעל כן ביומי דכיפורי שטן אין לו רשות לאסטנוי.

מאור עינים

כל שעה ורגע מיום הקדוש והנורא הזה, הוא כולל כמה ימים מימי השנה, שהוא הכללות מכל השנה כולה. **באר משה בד"ה והיה**

ענין יום הכיפורים הוא, שהנה הכין האדון ב"ה לישראל יום אחד, שבו תהיה התשובה קלה להתקבל, והעונות קרובים לימחות, דהיינו לתקן כל הקלקולים שנעשו על ידיהם, ולהסיר כל החשך שנתגבר על ידיהם, ולהשיב השבים אל מדרגת הקדושה והקורבה אליו ית', שנתרחקו ממנו על ידי חטאתיהם, והנה ביום זה מאיר אור שבכחו נשלם כל זה הענין.

דרך ה', חלק ד' פ"ח, במצות הזמנים